

שאלות הנוגע לעניני בישול - שיעור 452

- I. לקח קדירה מהגאז בטעות ולא היה בדעתו להחזירה והניחה על השלחן עיין ברמ"א (ה"ג - ז) דאינו אסור רק כשנטלו מן הכירה מבעוד יום ולא החזירו עד שחשכה אבל אם לקחו משם משחשכה אפילו הניחו ע"ג קרקע מותר וטוב להחמיר ואם לקחו בטעות אפשר דאין צריך להחמיר וכ"ש אם אין לו חמים אחרים וכ"כ החזו"א (ל"ז - י"ז) ושבת הקהתי (ג - ק"ז) וע"ע בבאר משה (ו - ק"ג)
- II. חזרת הקדירה תוך התנור שהאש בוער בו עיין בשו"ע (ה"ג - ז) דתוך התנור אסור אפילו הוא גרף או קטום אמנם בבלעך כקופסא שעשוי מד' דפנות מסתבר שמותר גם להחזיר (אג"מ ז - ע"ד - כ"ח) אבל בתוך הקראקפאט אסור ומיקרו גל (microwave) צריך בלעך
- III. אסור לומר לנכרי להחזיר קדירה שהוא אסור להחזיר ואפילו במקום מצוה ויש שבות דשבות מ"מ חז"ל אסרו המצב של חזרה משום שמא יחתה ולא אסרו המעשה ולכן אין כאן שבות דשבות (רמ"א ה"ג - ה) וכ"כ רע"א דאפילו אם מניח אדם אחר (שאין הקדירה שלו) על גבי הקרקע ג"כ מועיל המעשה שלו לאסור שוב להחזיר הקדירה ע"ג הכירה ולא שייך לומר בזה דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו וכאן מיירי בשאין בלעך ובאות א' ה"ל מיירי בשיש בלעך ונכרי ע"י פ"ר מותר
- IV. תנור שיש בו טערמוסטאט מותר לפתוח דלת התנור בשבת כשהאש אינה דולקת ודוקא אם אינו פסיק רישא שידליק דכיון שאפשר לפתוח דלת התנור והאש לא ידליק הוי דבר שאינו מתכוין (אג"מ ז - ע"ד - כ"ח) וזה כהט"ז (שט"ז - ג) ולא כהרע"א (זכ"ל שט"ז - ג ד"ה ולכן) וה"ה המקרר מותר מטעם זה
- V. שכח להניח הבלעך על הכירה בע"ש או שנפל מותר להחזירו בשבת כשאין לחשוש שמתכת הבלעך תיעשה גחלת וראיה לדבר משו"ע (ה"ג - ג) דהמשכים בבוקר וראה שהקדיחה תבשילו יכול להסירו ולהניח קדירה ריקנית על האש ולאח"כ להחזיר הקדירה וכ"ש בנ"ד
- VI. בענין הגסת מים על האש עיין באבני נזר (נ"ט) בשם הגאון מקוטנא וכ"כ באג"מ (ז - ע"ד - י"ד) דבמים לבד אין בו משום מגיס ואפילו היא על האש ובודאי יש לסמוך להתיר בחמין שמצטמק ורע להן כיון דלהרב המגיד אפילו בתבשיל מותר ליקח מתוכו וע"ע בקצות השלחן (קכ"ד - אות י) שכתב לאיסורה וקדירה כבידה מותר להוציא משם בכף אם היא על האש (חזו"א ל"ז - י"ז) ודלא כהאג"מ (ד - ע"ד - ט)
- VII. האט או styrofoam קאפ אי דינה ככ"ר או ככלי שני עיין בתוספות (שבת מ: ד"ה וש"מ) דכלי ראשון היינו שעומד על האש ועוד יש אומרים דעירווי שנפסק הקילות דינה ככלי שני וי"א אפילו שלא נפסק ואין להקשות מהש"ך (י"ז ק"ה - ח) דדבר גוש יש לו דין כלי ראשון אף כשמונחת בכלי שני דיש לחלק דשאני דבר גוש שחומו סגור בתוכו ואינו מתקררת מעצמה במהרה כל כך וחוזק מזה באמת רובו חולקים על הש"ך ועוד הטרמוס דינו ככלי שני לענין הטמנה (אג"מ ח - ט"ה וחזו"א ל"ז - ז) וה"ה לענין בישול ועיין בשערים מצויינים בהלכה (פ - י"ג) ודלא כהלבושי מרדכי (ז - ג"ה) שפסק לאיסור

והמחלוקת תלוי במה הגדר של כלי שני אם הוא שאין על האש או גדרו משום שדפנותיה מקררות והרמב"ם (ד - ה) ורש"י (שנת ל"ח) חלקו בזה דלהרמב"ם כלי שני נקרא שאינו על האש ולרש"י דפנותיה מקררות

VIII. ליתן מים צוננין למקוה היותר חם לקררו נראה לי שהמקוה אינו יד סולדת בו ואפילו אם הוא יד סולדת בו שנעשה בטעות מ"מ אפשר יש מקום להקל משום דאינו מתכוין להבישול ואפילו הוא פסיק רישא הוי לא ניחא ליה כלל ודומה לצד נחש דלהרמב"ם מותר אפילו בלא חשש היזק וסכנה

IX. לחמם מאכלים על התנור ע"י שעון שבת עיין בשש"כ (ח - כ"ו) דאם האוכל מבושל ונתן עליה בע"ש מותר אבל בשבת עצמה אסור אבל ע"י נכרי מותר בשעה שאיננה מופעלת וע"ע בחזו"א (ל"ז - כ"ח) דאסור משום דכיון שהחשמלית אינה מופעלת ותדלק ע"י שעון שבת חשיב כמשהה לכתחלה בשבת ועיין בשו"ת מנחת יצחק דבמקום צורך גדול או לצורך מצוה ובאקראי אפשר להתיר והאג"מ (ד - ט) אסר משום זלזול שבת וכן עיקר

X. איסטענט קאפע וכן קוקו הוא כתבלין שבכלי שני דאינם מתבשלין ומותר ליתן לכתחלה (ש"ח - ט ומ"ב ס"ה) ובעלי הטיי אפשר דלא נחשב בכלל תבלין דהם לא ניתנו לטעמא אלא למראה אמנם האג"מ (ד - ט"ז - י"ז) כתב "דאני מחמיר לעצמי בין בקפה נמס ובין בצוקער ליתן בכלי שלישי אבל לדינא אין להחמיר אבל אלי טיי מותר דוקא בכלי שלישי" ויש מחמירין גם בשלישי

XI. צוקער בכלי שני עיין שע"ת (ש"ח - ה) שמביא מחלוקת בעירווי כלי ראשון על צוקער אם יש לו דין יבש ומותר או כיון דנמוח דינו כלח ואסור אבל בכלי שני משמע שמותר וכן מלח מותר בכלי שני שהעיקר לדינא דמלח מותר אף בכלי ראשון שאין על האש (אג"מ ט"ז - י"ז)

XII. חלב ומיין לימון מותר בכלי שני (מ"ב ש"ח - ל"ט צסופו) שהחלב והמיין היה מבושל ונצטנן ועוד אפילו בלא בישול מותר שמים ושמן מותר בכלי שני (שער הציון ס"ח) ולכאורה ה"ה שאר משקין וה"ה קרח שהוא מים קפוא מותר בכלי שני

XIII. לתת חתיכת לימון בכלי שני דעת החזו"א (ל"ז - י"ט) דמותר שהוא תבלין ודעת האג"מ (ד - ט"ז - י"ז) דהוי פרי ואסור בכלי שני

XIV. לענין לשפוך מים מן הדוד לתוך כוס וליתנם לקדירה העומדת ע"ג האש עיין במג"א (רנ"ג - סק"ה) שפסק דפינה ממיחם למיחם אסור (שנת ל"ח): ורק השער הציון (סקמ"ז) מכריע להיתר וכ"כ הגרש"ז אויערבך דלא חשיב העירווי לכוס כהניח ע"ג קרקע וכן פסק רב אלישיב ולכאורה לפי טעם התוספות (שס) שכל החשש ממיחם למיחם זה מצד שהדפנות מקררות בנ"ד כששופך לתוך החמין אין זה חשש אך להר"ן שהטעם שפינה ממיחם למיחם אסור הוא משום דמחזי כמבשל אין להתיר בנ"ד והרא"ש והטור והמג"א והשו"ע הרב (רנ"ג - י"ד) פסקו לחומרא וכ"כ האג"מ (ז - ס"ט) וכ"כ הבה"ל (ש"ח - ד ד"ה חס נטנן) דאם הורק לכלי שני אף אם היה עדיין יד סולדת בו יש לומר דדינו כמו נצטנן וע"ע בשש"כ (חלק ג - ח הערה מ"ד) שכתב דאם לא נצטנן לגמרי ודעתו להחזיר מותר